DSpace da Universidade de Santiago de Compostela

http://dspace.usc.es/

Instituto da Lingua Galega

Francisco A. Cidrás Escáneo (2014): "O ensino de lingua e literatura galegas na universidade". *Repensando o currículo educativo en lingua e literatura galegas nun contexto social en mudanza.* Santiago de Compostela, 21-22 febreiro 2014.

You are free to copy, distribute and transmit the work under the following conditions:

- **Attribution** — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Non commercial** — You may not use this work for commercial purposes.

INSTITUTO DA LINGUA GALEGA

http://ilg.usc.es/

Facultade de Filoloxía
22 febreiro 2014

XORNADAS DE LINGUA E LITERATURA GALEGAS NO ENSINO

USC
UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

O ensino da lingua e literatura galegas na universidade

Situación actual e perspectivas de futuro

Francisco Cidrás

A participación neste congreso foi financiada pola Secretaría Xeral de Universidades (Xunta de Galicia – Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional) ao grupo de investigación Filoloxía e Lingüística Galega (USC)

2013

un ano para facer balance:

- Remata o despregamento dos novos títulos de grao (plano Boloña)
- Aplicación do decreto de regulamento das ensinanzas universitarias (Cons. Educación – horizonte 2015)

→ Proceso de indagación, de reflexión e de numerosos contactos cos colectivos implicados.

Especialmente **alumnado** e **profesorado de secundaria**

Cara a unha nova reforma universitaria?

1. O que di o Decreto

Nas ensinanzas universitarias oficiais de grao **deberase demostrar que a titulación proposta terá un número anual de estudantes de novo ingreso** de acordo coa oferta autorizada pola Conferencia Xeral de Política Universitaria e, en todo caso, **nunca por debaixo de 50**, nos campus da Coruña, Santiago de Compostela e Vigo, e de 45 nos campus de Ferrol, Lugo, Ourense e Pontevedra (Art. 6.1)

Decreto 222/2011, do 2 de decembro, polo que se regulan as ensinanzas universitarias oficiais no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia

Cara a unha nova reforma universitaria?

2. Proposta inicial de modificación

"No caso de ensinanzas de grao impartidas no SUG, cuxos planos de estudo sexan **coincidentes nun mínimo de 90 ETCS nos dous primeiros cursos** e compartan a organización docente deses cursos, **computaranse conxuntamente os estudantes de novo ingreso** para os efectos do establecido neste artigo." (= 6.1)

- Este foi o escenario ata novembro.
- En decembro muda substancialmente

Cara a unha nova reforma universitaria?

3. Escenario actual (definitivo?)

Proponse a creación de **graos interuniversitarios** fundindo todos aqueles que teñen contidos afíns e non acadan a matrícula mínima (50) en todas as universidades en que se imparten:

Galego	USC + UdC (+ UVigo)
Español	tamén (só acada os 50 na USC)

(así ata 30 graos no conxunto do SUG)

Repensar o currículo en LLG na universidade nun contexto social en mudanza

- Momento de facer balance do novo grao
- Contexto social en mudanza reflíctese no caso do ensino universitario nun problema de alumnado:
  - Problema cuantitativo: matrícula moi baixa
  - Problema cualitativo: nota media de acceso moi baixa

    6.9 nun rango entre 6.5 e 12.3

ESTUDOS DE GALEGO NO SUG

MATRÍCULA EN 2012-13

- **USC** *Grao en Lingua e Literatura Galegas*
  28 matriculados (56% ocupación)
- **UDC** *Grao en Galego-Portugués: estudos lingüísticos e literarios*
  7 matriculados (14% ocupación)
- **UVigo** *Grao en Estudos de Galego e Español*
  27 matriculados (54% ocupación)

Como é (e por que se matriculan) **o escaso alumnado de galego na universidade**

Tres perfís no alumnado dos graos filolóxicos, actualmente

- Perfil pragmático (maioritario en inglés/español)
- Perfil vocacional (maioritario en clásicas)
- Perfil comprometido (maioritario en galego)

A situación de crise favorece o perfil pragmático, do que se nutriu no pasado a licenciatura de galego.
Responde a súa actual exclusión a unha situación obxectiva?

motivación subxectiva para matricularse

Factor
1. *Compromiso lingua/cultura galegas*
2. *Afección pola literatura*
3. *Interese polas linguas e a lingüística*
4. *Suxestión ou exemplo dun profesor/a ou doutra persoa*

momento en que decide matricularse

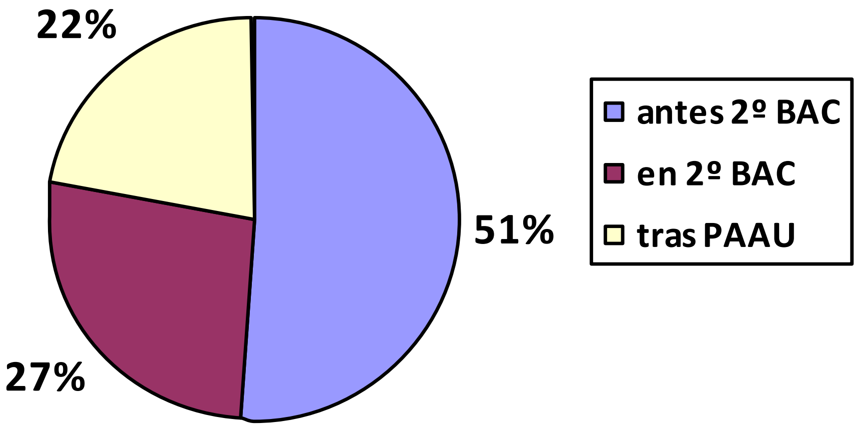

o ensino de lingua e literatura galegas na universidade

procedencia xeográfica do alumnado

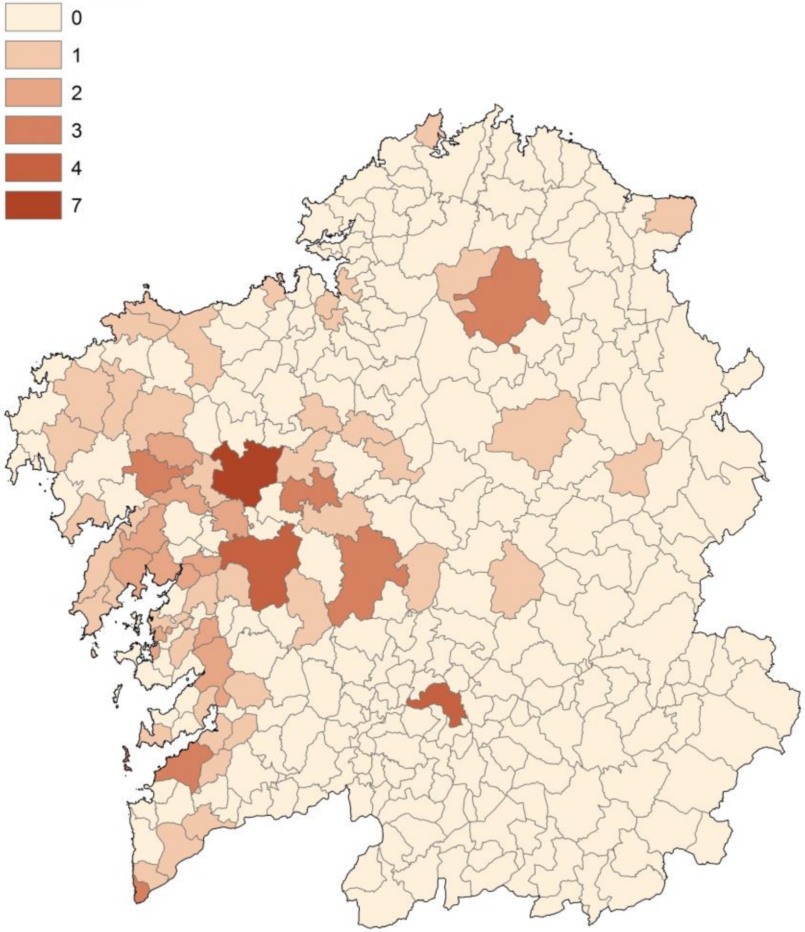

o ensino de lingua e literatura galegas na universidade

evolución da matrícula de galego

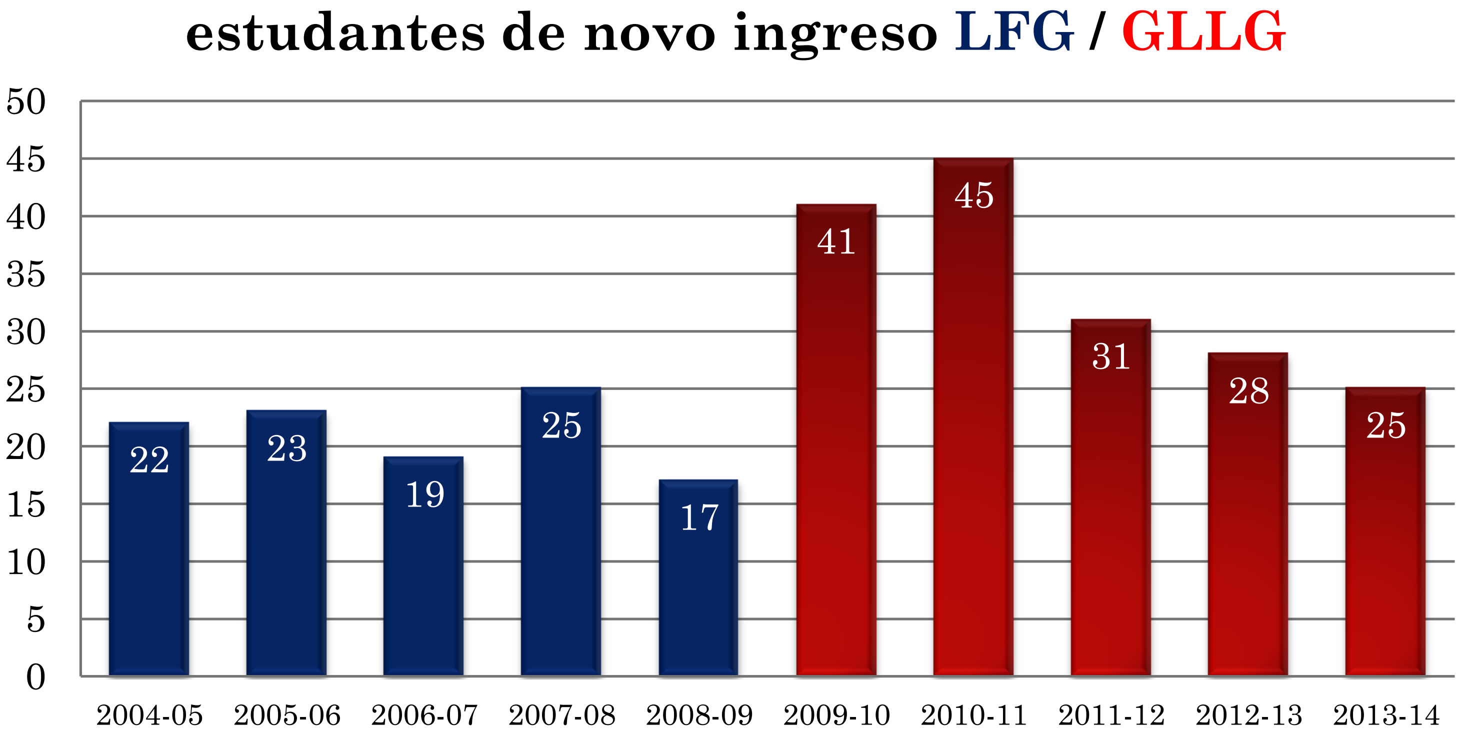

o ensino de lingua e literatura galegas na universidade

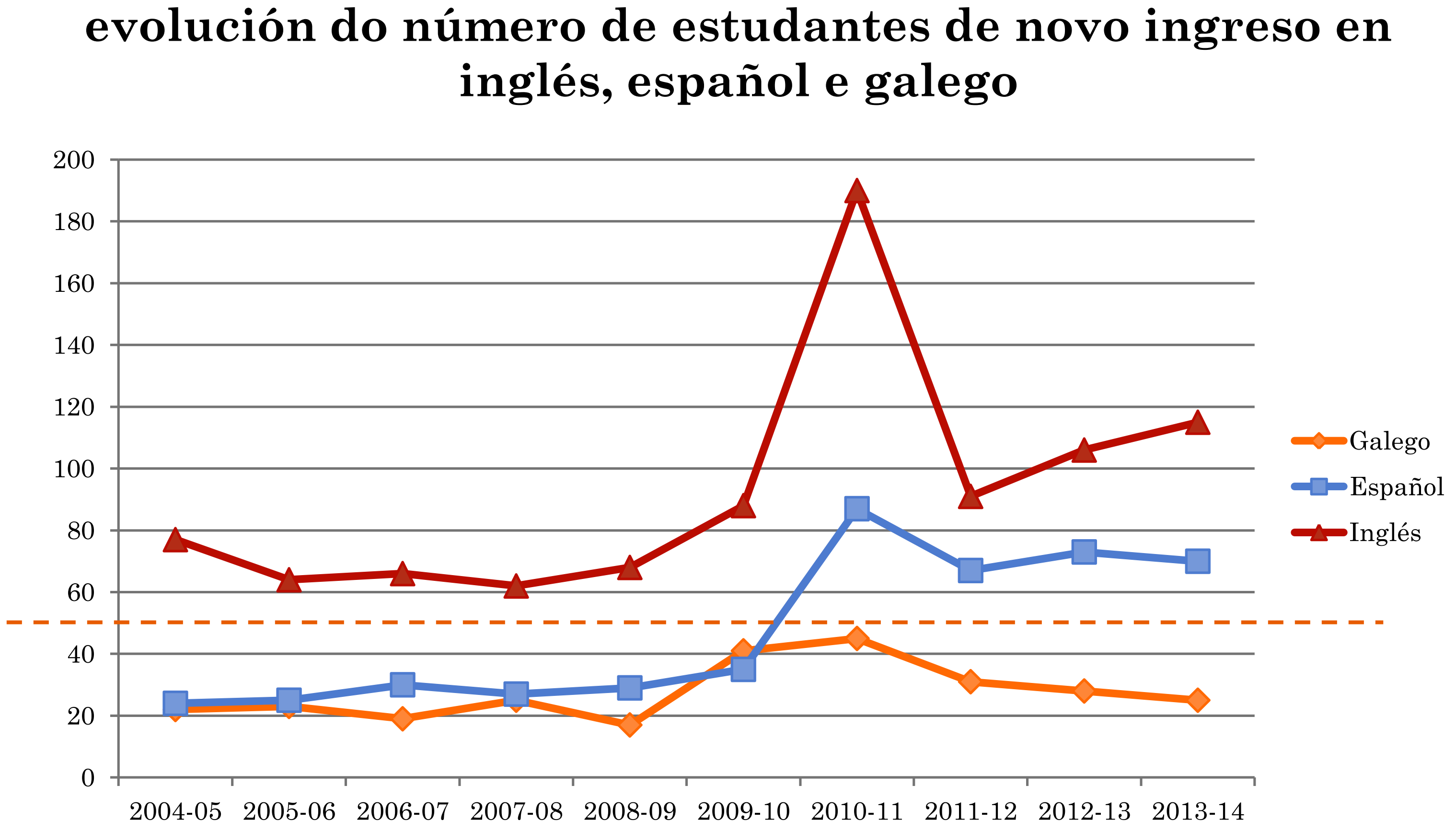

Evolución comparada da matrícula de galego e español

nas licenciaturas (2004-2009) nos graos (2009-2013)

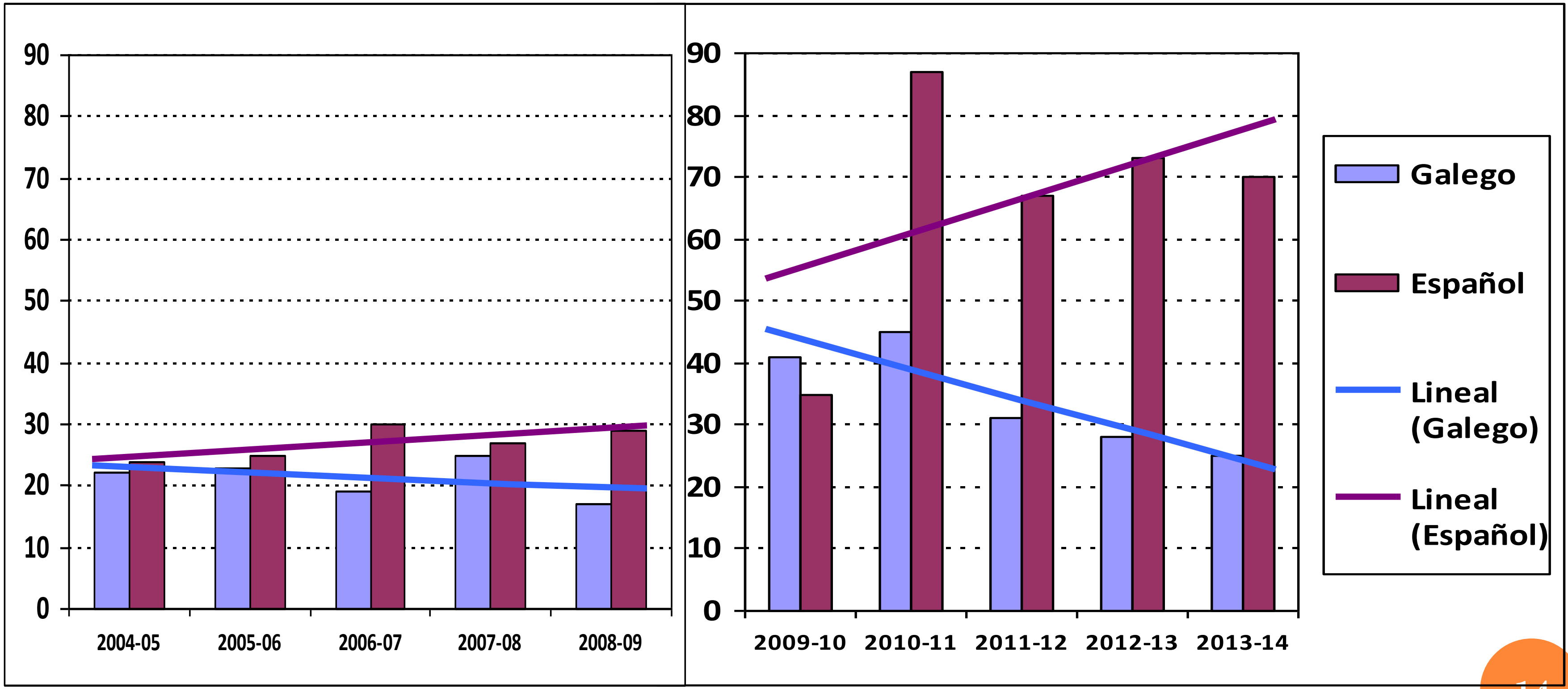

- **Procurando unha explicación.**
  1. **Factores internos**

     Satisfacción do alumnado do GLLG:

a) **coñecemento do grao** *antes* do ingresar nel,

b) **cumprimento de expectativas** *durante* os estudos, e

c) **satisfacción global** *despois* de titularse.

- **Coñecemento do grao *antes* do ingresar nel e o seu influxo no ingreso**

♥ *Cales foron os factores máis importantes que te levaron a matricularte no GLLG?*

A resposta 'o contido do plano de estudos' (unha das 9 ofrecidas como posibles) foi a penúltima das alegadas: sumou só **5** mencións sobre un total de **148**.

- **Cumprimento de expectativas *durante* a realización do GLLG**

grao de satisfacción do alumnado por titulación

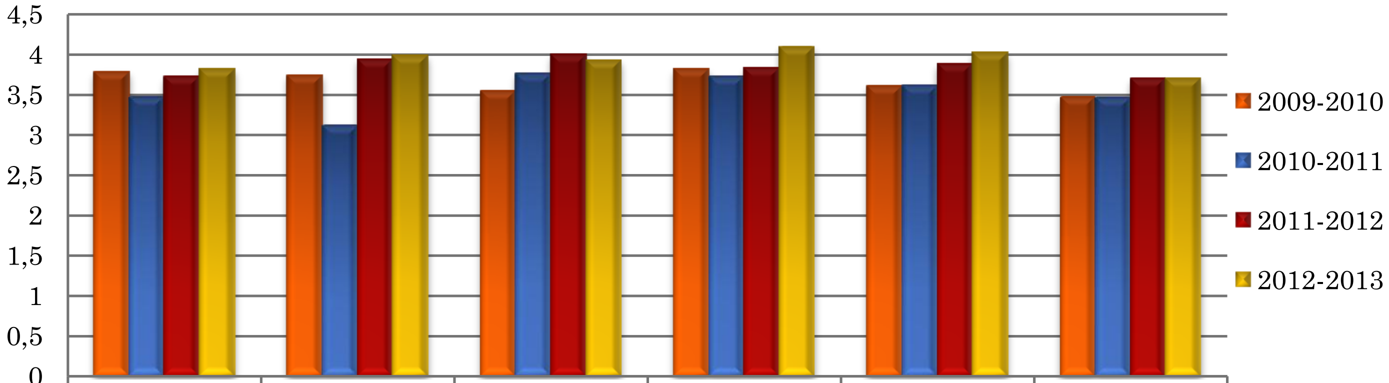

	Galego	Clásic.	Español	Inglés	Modern.	Univers.
2009-2010	3,79	3,74	3,55	3,82	3,61	3,48
2010-2011	3,47	3,12	3,76	3,72	3,62	3,46
2011-2012	3,72	3,94	4	3,83	3,88	3,7
2012-2013	3,82	3,99	3,93	4,1	4,02	3,7

- **Satisfacción global *despois* de rematar a titulación**
  - 80% cursaría de novo a titulación
  - 96% cursaríaa de novo na USC

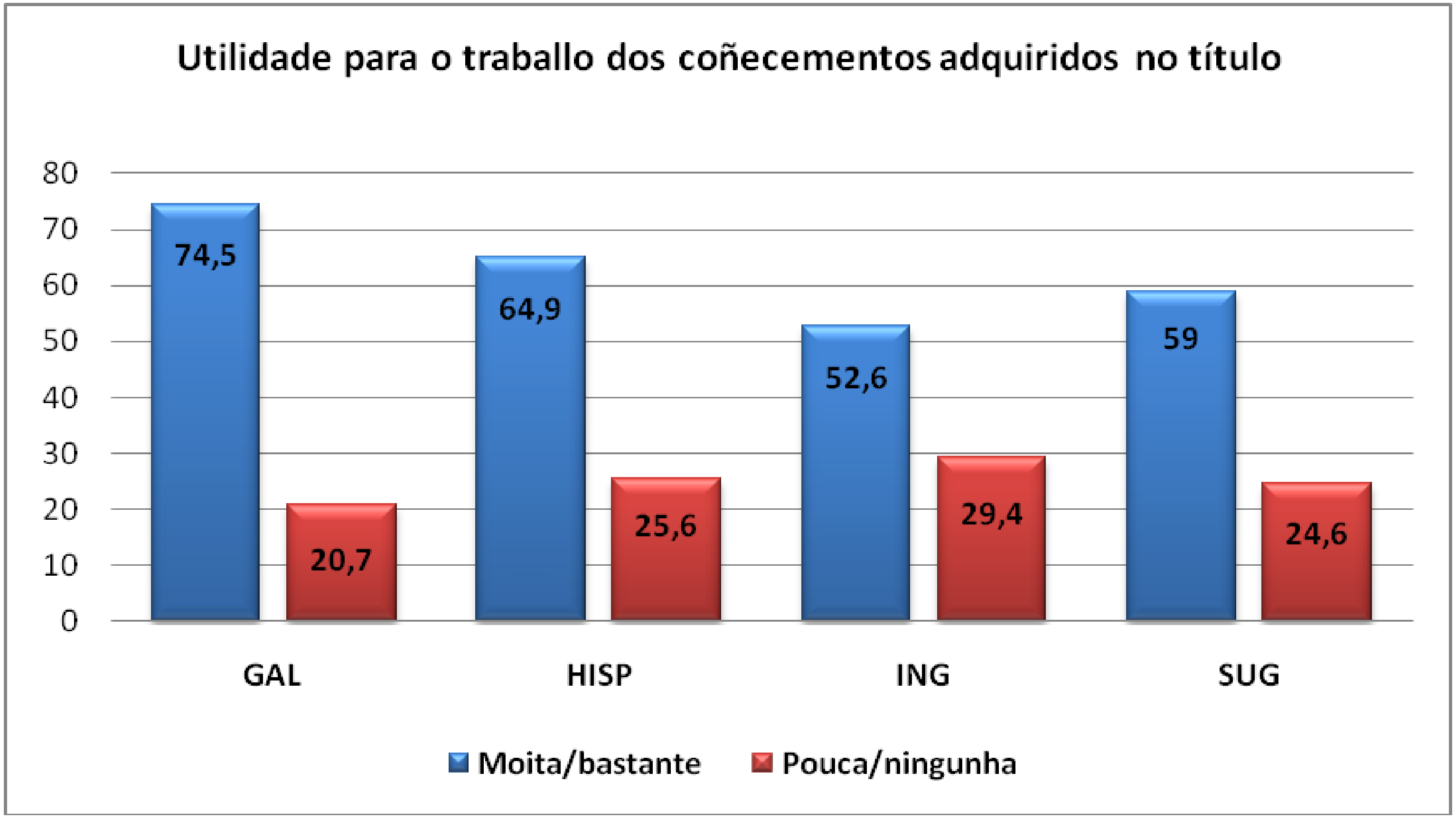

- **Procurando unha explicación.**

2. Factores externos

Un contexto difícil

Factores externos á estrutura e contidos do título.

Non á resposabilidade individual e colectiva de todos/as nós.

- **Un contexto difícil**

Evolución dos orzamentos da DXPL/SXPL

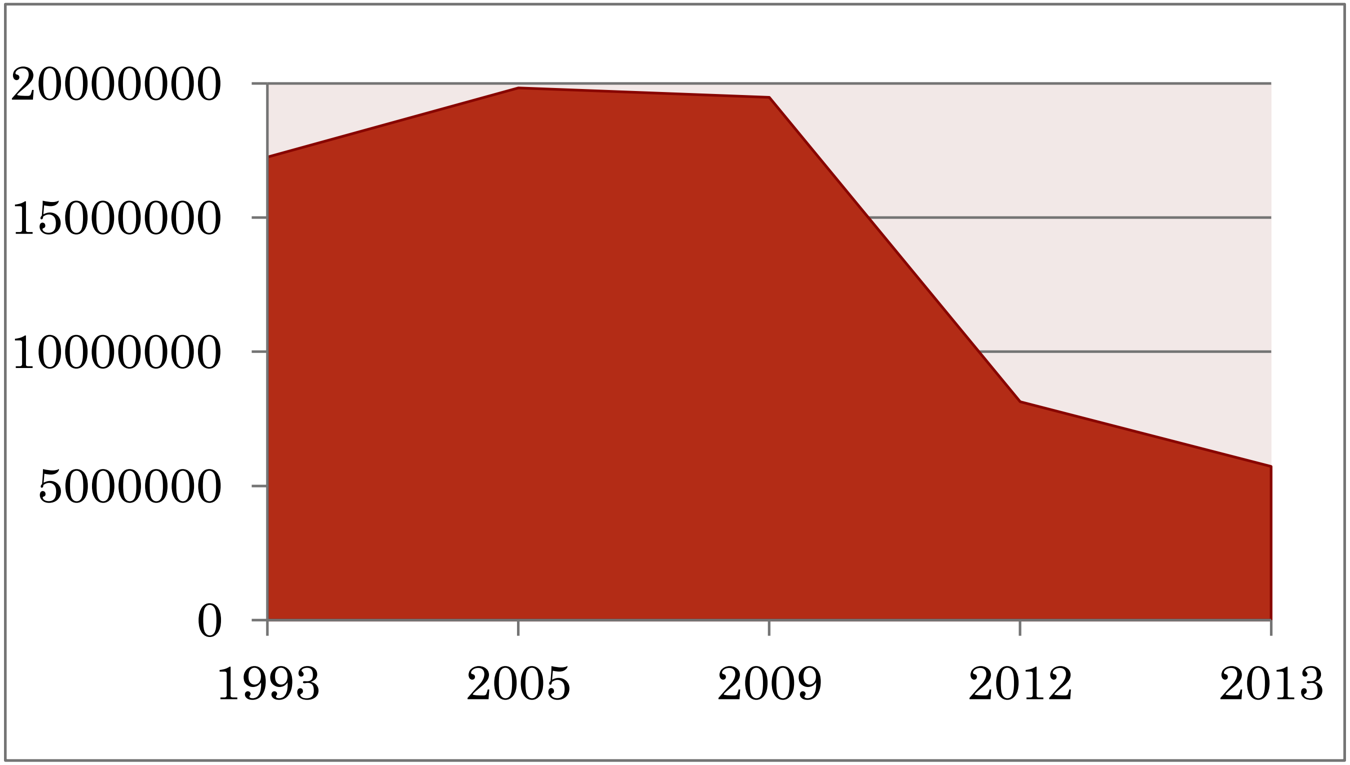

- **Un contexto difícil**

Percepción subxectiva do alumnado do GLLG

☹ *Por que cres que o GLLG pode resultar menos atractivo como opción de estudo universitario que outros graos filolóxicos similares, de linguas como español ou inglés?*

a) Prexuízos sociais contra o galego

b) Política lingüística pouco eficiente

c) Identificación dos estudos de galego cunha ideoloxía política (nacionalista radical)

d) Imaxe de pouca utilidade do galego

e) Priorización política da aprendizaxe de linguas estranxeiras (inglés)

- **Desmontado estereotipos**
  - Situación laboral actual
  - Perspectivas de futuro no ensino
  - O galego abre portas

- Situación laboral actual (1)

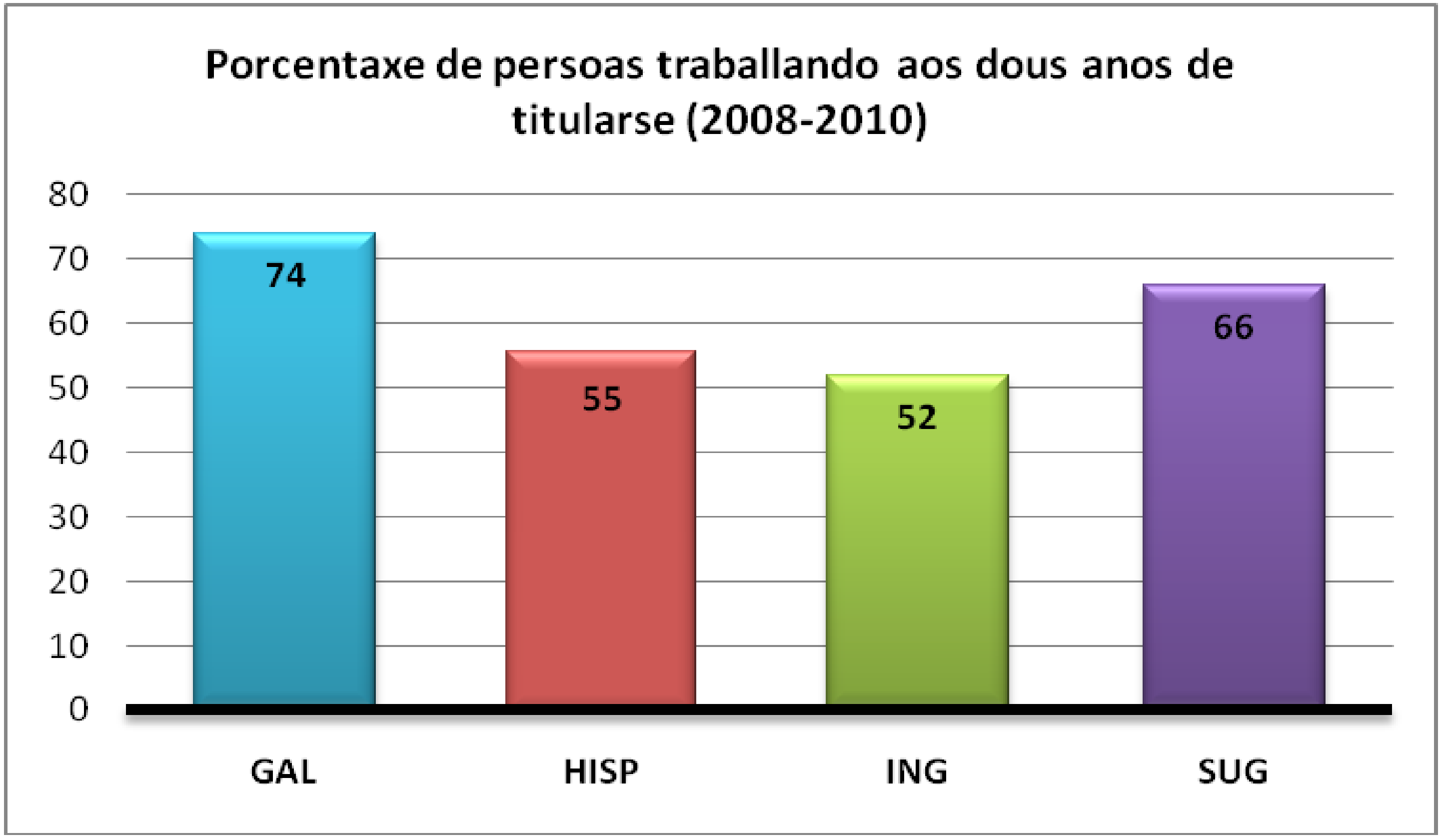

- Situación laboral actual (2)

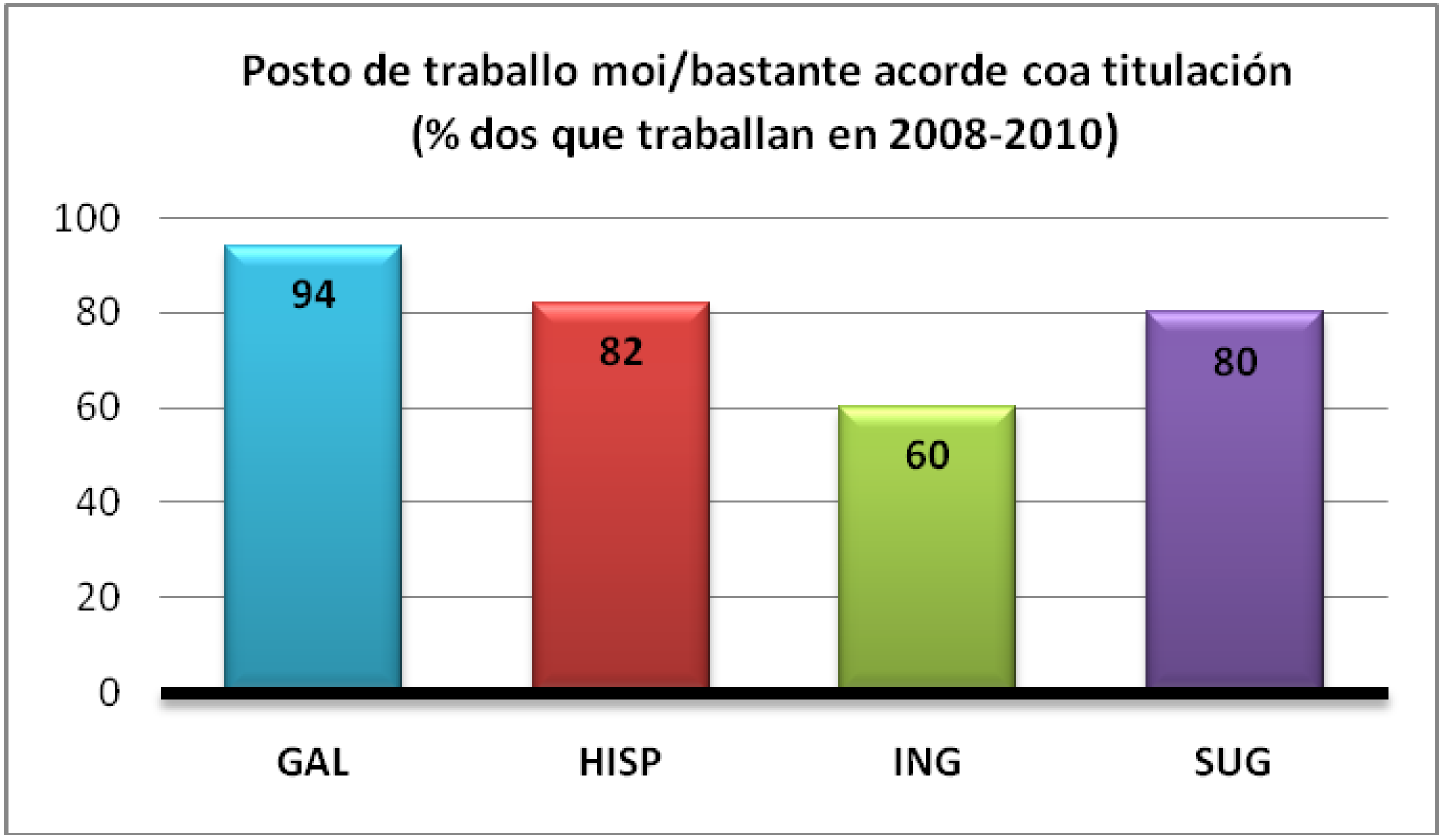

- Situación laboral actual (3)

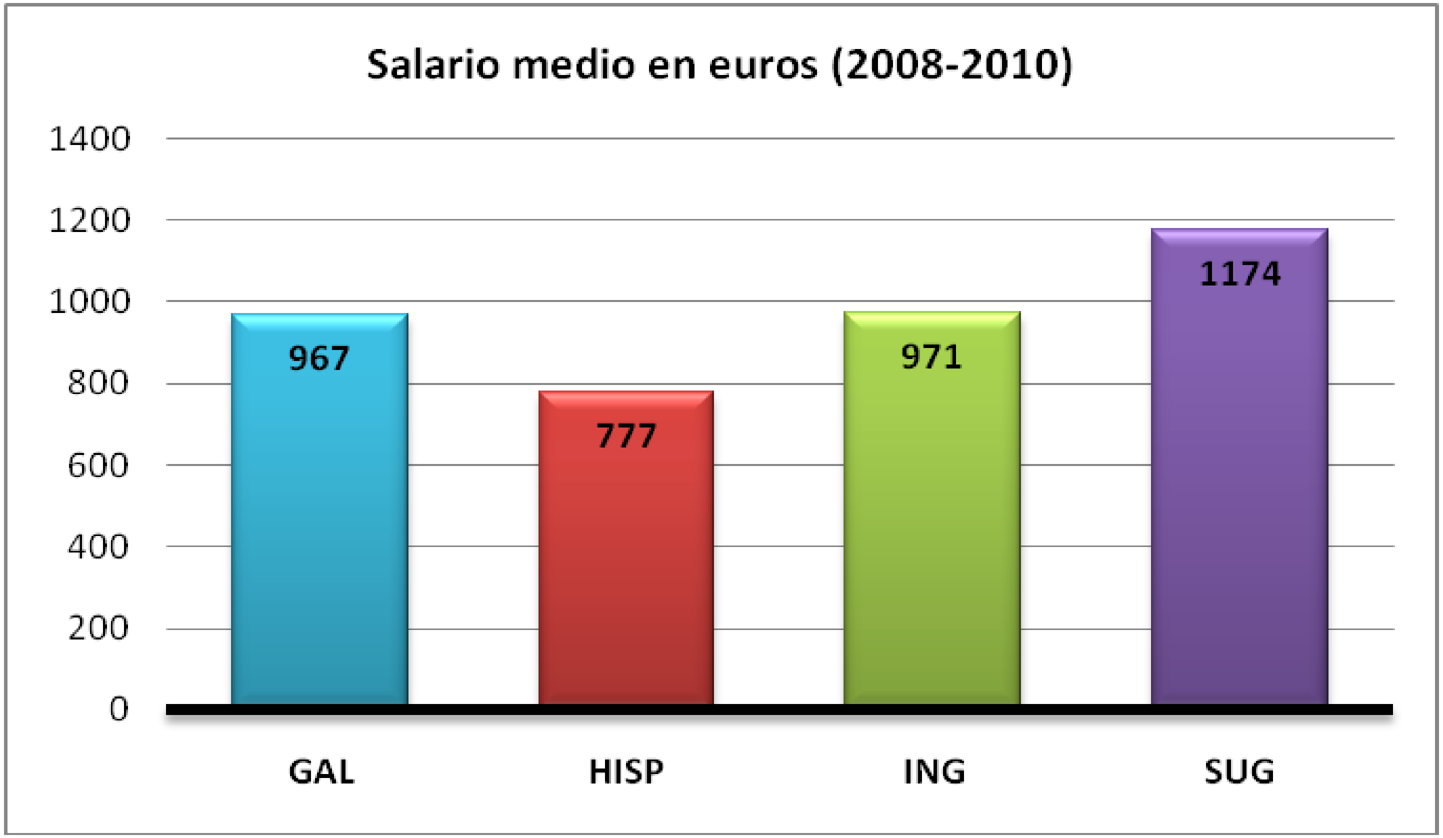

Perspectivas de futuro.

- Principais ámbitos de emprego dos titulados

Actividade	*nº postos*
Ensino secundario (público 70% + privado 30%)	2.000
Normalización e asesoramento lingüístico	150
Universidades e investigación	100

- O ensino secundario

Situación actual de saturación provocada pola distribución etaria anómala do profesorado de galego está a punto de mudar:

→ 2020-2030 mudará o 40% do total do profesorado (± 800)

Perspectivas de futuro

- **O galego abre portas**

Filólogos traballando fóra de Galicia (2008-10)

Ano licenciatura	Lugar de traballo aos 2 anos de licenciarse		
Entre 2006/08	Resto de España	Resto de Europa	Resto do mundo
GAL	5,2%	3,3%	0,0%
HISP	16,7%	0,0%	0,0%
INGL	4,6%	0,0%	5,3%
HUM II	11,3%	1,7%	1,0%
SUG	13,6%	0,3%	0,3

- **Perspectivas laborais fóra de Galicia**
  - Galego como lingua estranxeira (GLE)
    - 29 lectorados de galego en universidades de todo o mundo
  - ELE en países lusófonos
    - 12 prazas de lectorado de español en universidades do Brasil só na convocatoria 2012/13 MAEC-AECID
  - Importancia da proporcionalidade entre o volume de prazas e a volume de titulados

- **Manter os estudos universitarios de galego: un reto para tod@s**
  - ✓ Os prexuízos como coirazas interpostas entre a realidade e as persoas, deformando interesadamente a percepción que as persoas teñen da realidade.
  - ✓ Necesidade de romper esa coiraza.
  - ✓ Importancia do profesorado como mediador entre a titulación e os seus futuros usuarios.

fin

Facultade de Filoloxía
22 febreiro 2014

XORNADAS DE LINGUA E LITERATURA GALEGAS NO ENSINO

USC
UNIVERSIDADE
DE SANTIAGO
DE COMPOSTELA

O ensino da lingua e literatura galegas na universidade

Situación actual e perspectivas de futuro

Francisco Cidrás